

pololetna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrtletna . . . K 1.—
posamezna šteč. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo; roko-
pisi se ne vračajo.

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 42.

V Ljubljani, 13. septembra 1918.

Leto XIII.

Poglobitev.

Občni zbor S. K. S. Z., naše duševne matice mora tudi letos pomeniti poglobitev našega duševnega dela. Naše delavstvo je na to plat vedno veliko dalo. Ob zibelki S. K. S. Z. je tvorilo že bistven del te organizacije. Pri poučnih predavanjih in tečajih je najvestnejše in najpazljivejše sodelovalo. — Zato je popolnoma prav, da se je tudi pri letošnjem občnem zboru sklical poseben delavski odsek. Tu je delavstvo celi slovenski javnosti pojasnilo položaj in povdarilo aktualne potrebe in določilo smer bodočega dela. Nikakor ni bilo samo radi značaja S. K. S. Z. kot naše kulturne centrale, da je delavstvo povdarilo pred vsem miselno smer.

Občni zbor je bila pripravna prilika, da je naše delavstvo tudi širšemu občinstvu govorilo o svojem vprašanju. Naša delavska strokovna organizacija je bila med prvimi, ki je že v imenu izrazila jugoslovansko obzorje. Da njen razvoj ni takoj dohajal stavljenega smotra, ni njena krivda. Delavske resolucije so tudi klic vesti vsem tistim, ki so naše naloge zanemarjali. Če bi bili vsi naši ljudje storili svojo dolžnost, bi bila naša organizacija že vse širše razpredena. Vsem, ki jih kot sodelavce v naši organizaciji še pogrešamo nov klic, novo vabilo.

Naši ljudje se vračajo iz Rusije, kjer so videli najhujše socijalne zmede. Večnoma so opazovali vse z zdravimi očmi, presojali z zdravim razumom, enega ali drugega je pa vseeno nekoliko zbegalo. Za naše delavce velja še vedno: stara vera, star denar in stara organizacija. — Naša strokovna organizacija pomeni staro preizkušeno pot, ki jo pa seveda lahko izgladimo in izboljšamo z vsemi modernimi pridobitvami. Pazno zasledujemo delavski boj vseh dežel in vsake nove pametne misli se z veseljem poprimemo. S ponosom lahko trdimo, da smo tekom celega tako naglega in prevratnega razvoja zadnjih let zastopali vedno pametno stališče. Niti besedice nam ni treba preklicavati. La-

hko rečemo, da je naša organizacija iz vseh zadnjih bojev izšla neomadeževana. Ničesar ne očitamo drugim delavskim organizacijam in vsaka škodoželjnost nam je tuja, da pa smo na to dejstvo ponosni, nam pa ne more nihče zameriti.

Zborovanje delavskega odseka na občnem zboru S. K. S. Z. je otvorilo zopet razgled na široko in na globoko v delavske duše. Ta dan smo pustili vsakdanje skrbi za ljubi kruhek in pokazali, da tudi v teh težkih časih delavstvo noče zanemarjati duševnih potreb. Kljub najtežjemu boju za obstanek in življenje se zlasti krščansko delavstvo zaveda važnosti kraljestva misli. Tudi ta zavest nudi tolažbo in krepi ponos. Saj je to kraljestvo popolnoma demokratično: tukaj delavstvo lahko uspešno tekmuje z drugimi stanovi in lahko doseže prva mesta, ki so mu v gospodarskem ustroju nedosegljiva. Za to tekmo je potreben samo zdrav razum in pridnost, česar našim ljudem ne manjka. V ti tekmi si bomo nabrusili uma svitle meče za naš delavski boj.

Občni zbor S. K. S. Z. pomeni za delavstvo otvoritev zimske šole, v kateri ne bomo poznali štrajka, pasivne resistance, in tudi ne posameznih zamud.

J. S. Z.

NAČELSTVO J. S. Z.

nujno potrebuje sledeče številke »Naše Moči«: letnik IX. št. 4, 5, 6, 7, 8, 37 in 52; letnik X. št. 3, 7, 9, 27, 28, 38, 44 in 45.

IZ TRŽIČA.

Zelo je bil tukajšnjemu delavstvu po volji uvodni članek, ki ga je prinesla »Naša Moč« št. 40. Res bi bilo dobro, da bi kolikor mogoče več delavskih zastopnikov bilo zastopanih v aprovizacijskih odborih in kar je še bolj važno: pri razdeljevanju živil. Gotovo bi se ne godile take nerednosti kakor se vrše n. pr. pri sladkornih kartah (dokler smo jih dobili, sedaj jih že dva meseca ni). Nekateri premožnejši ljudje so seveda kar razpolagali z njimi, med tem, ko ni ubogi delavec dobil sladkorja niti za najnujnejše potrebe. Treba je bilo malo pomazati, pa je bilo kart dovolj.

Vsega tega bi ne bilo, ko bi se delalo tako, kakor piše »Naša Moč«. V naši tržni aprovizaciji so bili svoj čas trije delavski zastopniki, toda od februarja jih ni nihče več povabil k sejam. Tržič je popolnoma delavski kraj, a delavstvo nima nobenega zastopnika pri aprovizaciji. Gotovo je gosposde sram sedeti pri isti mizi z ubogim delavcem. Pretečeni teden nam je aprovizacija dala nekaj krompirja, za kar ji gre popolna zahvala. Želeti bi bilo, da bi se tudi tu nekaj napak odpravilo. Ali mora delavec kupovati tudi prst; bi se mu ne mogel deliti samo krompir? Pri zadnji razdelitvi krompirja je bilo polovica prsti, ta je težka in ubogi trpin jo mora plačati po isti visoki ceni kot krompir, dasiravno mu nič ne koristi. Dalje. Se morajo tehtati tudi vreče? Saj vreče je vsak že preje kupil in plačal in navzlic temu mora vsak plačati tudi ceno krompirja za težo vreče. Je to pravično? Kaj bo pa z moko in drugimi živili? Gospodje pri aprovizaciji: Zganite se!

Zanimiv oklic moravskega namestnika.

Namestnik v Moravski je izdal na kmete oklic, v katerem izvaja: Brezvestni agenti in podjetniki potujejo po deželi in Vam ponujajo za vašo žetev nečuvane cene. Uprite se vabljenim ponudbam! Pomislite, naj to, kar ti ljudje kupujejo, zagotovi podjetnikom, ki smatrajo vojsko za vrelec denarja, zagotovi nadaljnje velikanske dobičke in da se to blago izgubi veliki množici vaših stradajočih sodržavljanov in še bolj pomnoži preobilico posameznikov. Pomislite, da živimo v najstrašnejši vojski, katero pozna svetovna povestnica, in da moramo vse storiti, da zabranimo gospodarski polom. Oblasti so dolžne, da vse potrebno ukrenejo, predno ne bo prepozno. Naj li nastopijo s trdo silo in s kaznimi? Hočete li, da se bo imenovalo Vaše ime z imenom brezvestnih goljufov? Vaše domoljubje se je v štirih letih vojske sijajno skazalo, kljub najtežavnejšim okoliščinam ste storili, kar more človek storiti. Naj se li to zdaj spremeni? Kmetje! Klubujte vabljenim skušnjavam! Odslovite navijalce cen, ker plačilo goljufov bi Vas osramotilo! Naznanite jih občinskim predstojnikom, orožništvu, okrajnim glavarstvom! Podpirajte oblasti v njih težki in odgovorni nalogi! Svoje dobavne kontingente vestno izvršujte! Držite se!

Kako se ozirajo na oblast- veno določene najvišje cene.

Na Dunaju so izdali dne 6. septembra odlok, ki določa najvišje cene ribam na dunajskem trgu. Cene so določili za trg z 8 K 40 v. in z 8 K 90 v.; dejansko se pa ribe prodajajo po 18 ali 19 K kilogram in še dražje, ker se na oblastvene najvišje cene branjevcu čisto nič ne ozirajo.

Boj za vrednost človeka.

V tej vojni je človek poceni. Če ome-
nja vojno poročilo 10.000 izgub, se zato
že malokdo zmeni. Mora jih pasti že 100
tisoč ali več, da se še kdo zgane nad tem.
In vendar je že en človek veliko vreden.

Vrednost človeka v človeški vesti.

Čeravno umor tistega človeka ni bil
vzrok, ampak povod svetovne vojne, to se
pravi: v ustih gornjih odločujočih sredstvo,
s katerim je bilo mogoče razplamteti ljud-
stva — zavest širnih ljudskih mas, katera
bi se z drugim sredstvom ne dala razpaliti
za maščevalni napad, dokazuje vendar to

uporabljeno sredstvo, da so zaradi enega
samega človeka pripravljena cela ljudstva
se dvigniti na boj življenja in smrti. Sicer
pa tudi gorje človeški družbi, ko bi ne-
dolžno prelite krvi več ne maščevala. Glo-
boko v vesti narodov je zapisano to in zdi
se nekam naravno, da se zaradi izgube
enega človeka zgane cela zemlja. Vest ši-
rih ljudskih množic, ki izbruhne ob goto-
vih dogodkih, je silovito močna priča, in
dokazuje: en sam človek je več vreden
kot vse ostalo zgolj stvarstvo.

Kdo greši zoper vrednost človeka?

Vsak, komur je dobiček več kot člo-
vek. Tovarnar, ki pusti, da za vrečo ce-
menta pogine delavec. Osvojevalec, ki mu
je pokrajina več vredna kot ljudje. Vele-
birokrat, ki je gluh za vpitje po pravici,
če njegovo povišanje sloni na tem, da za-
tisne pred potrebami oči in ušesa. Vsi, ki
zaradi svetovnih trgov puste, da celi na-
rodi padejo v smrt. Vsi ti cenijo človeka
manj kot pa tisto, kar je pod človekom.
Ubili so človeka v sebi. Sedaj ubijajo
druge.

V boj za ljudi.

Mi moramo v boj za ljudi zoper ubi-
javce ljudi. S tistimi proč iz javnega živ-
ljenja, ki so v samem sebi ubili človeka in
ki jim ni mar za življenje sočloveka. Člo-
veka ne smejo ubijati in prodajati za pest
prsti, ga stradati in skruniti za mošnjo ko-
vine. — Naša inteligenca naj pove, da je
najbolj ušivi jetnik več vreden kot vsi dr-
žavni davki in en sam zanemarjen otrok
večje cene kot vse ukrajinsko žito. Bolje
je enega človeka rešiti kot za ceno člove-
ka vse srebrne in bakrene rudnike osvojiti.

»O, to ni težavno. Ponoči so ušli
leprozi iz velike kužne hiše; sto in osem-
deset jih je ušlo. Pastoralni in pobijalci jih
preganjajo na vse strani, kojar dobe, ga
brez usmiljenja umore. To je vse.«

Dal sem jima dva cekina; v gozdu sta
izginila.

Vrnil sem se nato k očetu in mu po-
vedal, kar sem izvedel. Ker se podnevi ni-
svala upala zapustiti svojega skrivališča, da
potujemo dalje in to tem manj, ker smo
nosili na obrazih nezmotljivi pečat judov-
skega pokoljenja, sem skrtil mater in sestro
v duplino, sam sem zlezal z očetom v
drugo.

Cel dan smo v največji tišini prebili.
Vsak trenutek smo pričakovali prihoda
morije pohlepni pastoralov, toda videli in
slišali nismo nobenega človeka. Popoldne
je pričelo snežiti; morebiti je slabo vreme
zadržavalo pastore, da nas v taki samoti
v gorah zasledujejo. Ko se je stemnilo, smo
zlezli iz duplin. Odšel sem po mater in se-
stro. Revni ženski sta bili čisto pobiti ob-
jokani, utrujenega telesa in duha; le s te-
žavo sem izvel besedo iz njuninih ust in
njunin glas je bil tako brezupen in bole-
sten, da mi je liki nož rezal dušo.

Na noge tisti, za katerih kožo
najbolj gre!

To so delavci. Te podcenjevanje člo-
veka najbolj zadeva. Ko zamenjujejo člove-
ka za blago, zamenjajo najprej delavca. Za-
to branijo delavci svojo lastno kožo, če se
potegujejo za vrednost človeka. Ako ne
izvojujemo poštenemu delu človeških pra-
vic, pade na nas spet sužnost v vseh obli-
kah: Za en most čez Tiberu jih tisoč trpi-
nov snedo ribe, za en obed v Berlinu in v
Londonu naj poginjajo zaslužnjene ribiške
rodbine ob Volgi.

Združimo! Osvobodimo!

Na delo za Jugoslovansko delavsko
zvezo! Množimo vrste, uredimo armado!

Na boj zoper vladno mamono! Zoper
kapital lastno skupno mizo — konsumna
društva in vzajemno pomoč — strokovno
organizacijo.

Na boj zoper vladno laži! Zoper umet-
no in lažljivo javno mnenje na noge z last-
nim časopisjem! Podpirajmo »Našo Moč«!
Naše želje so notri! Naše prepričanje širi
v svet.

Na boj zoper sužnost! Za lastno svo-
bodo! Osvobodimo človeka v samem sebi.
Vse, kar ubija v nas resnico, pravico, do-
brotnost mora proč. Potem bo načeloval
našim vrstam tisti, ki je svetu rešitev pri-
nesel, moč pekla pa se sesuje.

Gospodarske razmere na Kranjskem 1. 1917.

(Konec.)

Stavbna stroka je močno zastajala. V
opekarnah je delo počivalo; le v enem
obratu, ki ga je prevzelo vojaštvo, se je v
drugem polletju začelo z delom. Cementna

Kam naj namerimo korake? Pred
vsem glejmo, da se kolikor mogoče odda-
ljimo od Lujika. V drugih mestih škofije
postave proti leprozi niso bile tako stro-
ge; če se nam posreči, da pridemo od Mo-
ze, smo rešeni, ker tam še ni leprozije in
pastoralov. Sklenili smo, da gremo mimo
Mastrichta ponoči tako daleč, kolikor nas
bodo nosile noge. Mati in sestra nista re-
kli ničesar, sledili sta nama po snegu liki
senci brez besedi in čuvstev. Šli smo na-
prej; srečali nismo družega, kakor volko-
ve, ki so bežali, ker nas je bilo toliko ljudi.
Ko smo hodili dve uri, ni oče več odgova-
rjal mojim vprašanjem. Opazil sem, da ga
bo premagal napor, ker je vedno težje ho-
dil in se vedno močnejše naslanjal na moji
rami.

Dasi sem bil prepričan, da mora preve-
liki napor njegove rane poslabšati in mu
povzroča strašne bolečine, nisem smel go-
voriti o počitku. Hodili smo po krajih, ki
so nam bili le površno znani. V temi ne bi
dobili varnega zavetja; zato sem pomagal
očetu tako, da sem nosil skoraj polovico
njegovega telesa in opogumljal molčeči
ženski z besedami upanja in ljubezni.

Nekaj časa smo še tako hodili med

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in
njegovega prijatelja Abulfaragusa.

»Hiti k njim in jim povej, naj beže iz
škofije, ker se bodo pastori še danes
razkropili po celi deželi in pobili vse le-
proze.«

»In če se poskrijejo v kleti in v dup-
ljine?«

»To bi jim malo pomagalo. Saj se dobe
vse votline in kleti, ker se ve, da se v njih
vsakdo najrajši skriva. Če imaš kaj de-
narja, mladenič, storiš delo usmiljenja, da
ga daš dvema nesrečnima leprozoma.«

Nisem vedel, kakšna nova nevarnost
nam grozi; zato sem odgovoril:

»Imam dva cekina; darujem jih Vama,
če mi natančneje povesta, česa se je bati
leprozam v moji vasi in zakaj jih prega-
njajo.«

Drugi, ki še ni nič govoril, mi je odgo-
voril:

tovarna je meseca julija ustavila izdelovanje ter ga v začetku novembra zopet pričela v jako omejenem obsegu; med tem časom je naročila izvrševala, kolikor je bilo mogoče, iz zalog prej izdelanega cementa. Tovarna za kalcinirano glino je bila tudi lani v uporabi vojaške uprave. Povpraševanje po steklenem blagu je bilo veliko, izdelovanje pa jako oteženo; delalo se je skoraj izključno neposredno ali posredno za vojaške potrebe.

Tekstilna industrija je popolnoma mirovala. Ena izmed predilnic se je uredila za izdelovanje papirne preje in papirnih tkanin, pa v letu 1917. z izdelovanjem še ni pričela.

Izdelovanje čipk se je v drugi polovici leta ustavilo radi nedostatka lanenega sukanca, trgovina s čipkami pa je mogla še nekoliko trgovati radi zahog iz prejšnjega časa.

Tudi sitarska obrt je trpela, ker ni bilo zadosti sukanca in konopca. Velike težave je imela s preskrbo žime, ki se ji je cena v teku leta potrojila. Ovire so ji delale prevozne težkoče. Kupčija pa sicer, zlasti drugo polletje, ni bila neugodna, posebno pri izvozu na Ogrsko; to je pripisovati dobri sadni letini (izdelovanje marmelade). Ogrska pa je morda prevzela tudi vlogo posredovalca, ker je na primer poprej sijajna neposredna kupčija z Romunijo odpadla popolnoma; interesentje iščejo krivde v zamudnem reševanju prošelj za izvozna dovolila na Avstrijskem. Povpraševanje po sitih iz žime je jačilo tudi pomanjkanje sit iz žice, ki so delala poprej močno konkurenco.

Pri izdelovanju testenin je bilo celo leto radi vojaških dobav dosti dela.

Izdelovanje kavnih nadomestkov se je kljub velikemu povpraševanju moralo omejiti na dve petini izdelkov v miru.

Izdelovanje kandit in slaščic je bilo do oktobra omejeno na 40%, pozneje pa še bolj.

Pivovarniški industriji so se vsled nezadostne dodelitve surovin že prej slabe razmere še poslabšale.

visokimi griči skozi samotno in divjo pokrajino, ko obvisi udje mojega očeta težko kakor svinec na meni; hočem iti naprej, a očetovi nogi sta se vlekli po tleh po snegu. Glasno sem zakričal in izpustil očeta, ki je polagoma padel na sneg.

Mati in sestra sta poklekli; komaj se jima je izvil od časa do časa kak vzdih iz prsi. Kakor da sta okameneli. Očetu sem drgnil senci s snegom; govoriti je pričel s slabim glasom:

»Valter, moja ura prihaja; rana je našla pot v hrbtni mozeg; smrt stoji pri meni, — k Bogu grem! poslušaj: pojdi po srebrno puščico, kakor hitro se ti bo nudila prilika. Če se tudi nisi okužil, hrani dragoceno sredstvo, ker ti bo služilo, da se rešiš... Kot ljubeči sin mi zatisni oči — in potem, ko zapusti moja duša svoje strašno bivališče, mi skopljesh grob, kaj ne?...«

Strašne besede so bile dovolj silne, da so zadele v mojem srcu še na strune, ki niso bile še raztrgane; globoko sem dihal in kričal, kakor da sem izgubil pamet; vlekel sem očeta po snegu na neko višino in klical njemu in ženskama:

»Ne, smrt se ne sme danes postaviti med nas; grem... srebrna pušica... Lu-

Izdelovanje lanenega olja je radi pomanjkanja lanenega semena celo leto počivalo.

Produkcija kisa je bila dobro zaposlena, deloma za vojaštvo; nedostatek špirta pa je provzročal začasne ustavitve obratovanja.

Lesna industrija je bila kakor prej radi pomanjkanja delavcev, voz in živine zelo ovirana. Produkcija je bila močno utesnjena; mnogo žag je mirovalo, dokaj pa jih je imelo tudi vojaštvo v svoji porabi.

Ocenah se mnogo toži. Sedanje ravnalne cene niso primerne razmeram in azdržujejo produkcijo in prodajo. Za Kranjsko so te ravnalne cene posebno zato nevzdržljive, ker meji na Hrvatsko, kjer se nudijo veliko višje cene. Višje cene na Hrvatskem pa ondi omogočujejo tudi višje mezde. To in pa mnogo ugodnejše prehranjevalne razmere provzročajo močno odhajanje kranjskih delavcev na Hrvatsko, silijo naše industrialce plačevati vsaj enako visoke mezde in skrbeti pri tem za enako dobro prehranitev delavcev, kakor je možna na Hrvatskem; kranjskim interesentom se tako visoko draže produkcijski stroški.

Srednjemu in malemu obrtu se je položaj izredno poslabšal. Kakor velikim obratom je tudi srednjim in malim obratom hudo primanjkovalo delavskih moči, da, celo vajencev; materijala je često nedostajalo popolnoma. Primanjkovalo je kuriva in svetiva. Zlasti tožijo stavbni, kovinski in mizarski obrti; manjka železnine, posebno žičnikov, cementa, opeke in apna. Hudo prizadeti so bili oblačilni obrti vsled pomanjkanja blaga in posebno sukanca. Občine, v katerih ni več nobenega čevljarja ali krojača, se množe. Z izrednimi težavami se morajo boriti tudi druge obrtne stroke in število ustavljenih obratov narašča.

Trgovini so se seveda izredno pomnožile težkoče, ker je z blagom še bolj na tesnem in se je še bolj zmanjšalo število prodajnih predmetov; na drugi strani pa so ji prosto gibanje še izdatneje omejile nove odredbe. Proti koncu leta je k poslab-

šanju kupčije pripomoglo tudi to, da se je soška armada znatno pomaknila dalje proti jugu. Mnogo je bilo pritožb radi prometnih ovir in rad inesigurnosti transporta. Hudo se je poslabšalo stanje trgovin z živilom; mnogo važnih predmetov sploh ni bilo ali le prav težko dobiti. Promet v specerijski stroki kaže za tretjino do polovice manjši finančni uspeh nego leto prej. V manufakturni in oblačilni stroki se je v prejšnjih letih še ugoden položaj leta 1917. shujšal mahoma. Blaga je bilo vedno manj, konec oktobra pa je izšla še odredba o prisilni oddaji bombažnega blaga; prodajalnice so sedaj skoro prazne. Razmeroma ugodna je bila še kupčija v železninski, galanterijski trgovini in v trgovini z nagizdnim blagom ter s papirjem; tudi tu pa je že znatno vplivala vedno večja pičlost blaga, da v mnogih predmetih začasno ali pa stalno popolni nedostatek. Vinska trgovina je imela kljub dobri letini jako velike težave pri nakupu vina vsled nezadovoljivih ravnalnih cen, po katerih vina pri producentih ni bilo dobiti. Enake težave je seveda imelo tudi gostilničarstvo. Trgovina z vinom in gostilničarstvo pa sta bila hudo prizadeta tudi v spomladi vsled rekvizicij po docela nezadostnih cenah.

Vrednost našega denarja.

V seji generalnega sveta Avstrijske-ogrske banke dne 24. avgusta je tožil glavni tajnik pl. Schmid, kako strašno da pada vrednost krone. V zadnjih dveh mesecih je na inozemskih denarnih trgih padla tako nemška marka, kakor tudi avstrijska krona. Schmid je izvajal: Neugodni kurz krone so povzročila neugodna poročila z zahodnega bojišča, vedno bolj pasivna naša trgovinska bilanca in ker so posebno močno ponujali naše kronske bankovce v inozemstvu, čemur se ne smemo čuditi, če vemo, da sta le naši armadi na Ukrajini izdali tam 150 milijonov kron, ki se jih Ukrajinci poskušajo iznebiti. Neprestana visoka ponudba kron za zamenjavo v Berlin tudi

jik... potrpljenje... pridem... molite... molite!»

Ko sem to spregovoril, sem odhitel hitro, kakor pšica, če jo izstreliš z loka.

Čez polnoči je bilo; tekel sem vedno naprej, le naprej; dokler nisem čutil, da mi bo srce utrpnilo, ker sem tako divjal. Počasnejše korake delam, a ne, kakor ponavadi. Vrata v Lujiku dobim odprta; veliko oboroženih mož hodi vun in notri; njihov besede mi povejo, da so pasturali; a mislim na svoje važno poslanstvo in grem srčno v mesto. Ko pridem pred naše stanovanje, vidim, da leže vrata na cesti, okna so razbita in vhod zapira razbito pohištvo. Obvestilo neznanca se je torej uresničilo: — plenitev so izvedli. V kleti sem tolkel s težkim kamnom po velikem križu in odprl zid.

Veselo pograbil judovsko smolo in pridem s svojim zakladom na odprto polje. Tekel sem, kar sem mogel. Pot mi je curljala s čela, a radost, ki je napolnjevala moje srce, me je osrčevala in me napolnjevala z močjo. — O, v mojih rokah je življenje mojega očeta! Kmalu pridem do kraja, kjer sem ga zapustil; reči mu smem: Tu je zdravje! Dolgo še živi z nami!

Bolezen mine, — in zdaj objemi mater in sestro!

V blaženih mislih pritisnem judovsko smolo na ustnice in jo poljubim. Tako občutje me preveva, ko se bližam kraju, kjer leži moj oče...

Tu vidim pred seboj na snegu na poti tri volkove, ki trgajo svoj plen; nisem jih mogel obiti, da jim ne pridem v njih žrelo, ker sem šel skozi tesno sotesko med dvema gorama. Vrniti se in iti po drugi poti tudi nisem mogel, ker bi moral hoditi pol ure več. Ko obstojim, vidim, da trgajo volkovi cele kose mesa od svojega plena in jih vlačijo po s krvjo oškropljeni poti.

Spomnil sem se, da se volkovi preplaše, če slišijo udarjati z železom na železo; potegnili sem svojo sekiro izpod obleke in udarjal z lovskim nožem po njej; korakam dalje in hočem mimo volčjega plena. A kri, ki sem jo videl, prisili moj pogled vreči na plen. Mrlič je bil... in jaz, smrtni strah, spoznam mrliča in se zgrudim s strašnim krikom brez življenja in čustev v kri mojega očeta.

(Dalje.)

naši trajno posredovalni nakupi, ki so znašali za en milijon kron na dan, ker nam je primanjkovalo mark. Sporazumno z nemško državno banko smo morali polagoma zniževati kurz naše krone v Berlinu.

Generalni tajnik se je pečal nato z govoricami, da ponarejajo kronske bankovce v Angliji in jih razširjajo v inozemstvu, toda dostavil je, da ponarejenih takih bankovcev še niso dobili. Povedal je, da se mora zdaj plačati za 100 nizozemskih guldinarjev 522½ krone; v mirnih časih pa 198 kron; pred vojsko je stalo 100 frankov približno 95 kron. Nemška marka se je tudi podražila za 6½%: za 100 mark si plačal pred vojsko 117, zdaj moraš dati zanje 168 in 3 četrtine krone.

S tem zanimivim poročilom se seveda časopisje zelo bavi. »Zeit« piše: Ker tiskajo pregoreče bankovce, korakamo po poti, ki nas mora pripeljati do finančnega in gospodarskega propada. Svetovati seveda ne znajo ničesar. Reč je silno preprosta in enostavna, kdor hoče, da bomo zopet polagoma in počasi ozdravili, mora končati vojsko. Druge poti ni in jo ni! Naša dolžnost seveda ni, da svetujemo, kako naj se dobi pot miru. Očetovsko je nasvetoval pot miru papež. Svet ga ni poslušal: tudi katoliški ne. Hurá-politiko imajo na vesti tudi politiki, ki jih je n. pr. slovenski narod obsojal in ki so klicali »Živio vojska«. V svojih glasilih bi sicer radi utajili, kar je bilo, toda tudi v sedanjih hipermodernih časih, ko se bliskovito hitro menjavajo dogodki, se ne pozabi čez noč, kar je bilo. Realna politika brez smotrenosti mora privedu prej ali slej do »tombola«; tudi v politiki se mora imeti praveo pred očmi, ne gre, da uravnava taktika po vetriču, ki domnevno pihlja zgoraj.

Mi smo zdaj v dobi, ko nas lepo polagoma pripravljajo na državni bankrot, katerega se je rajni naš dr. Krek bal od tistega trenutka, ko je zadonela bojna tromba. Hodila sva po Dunajski cesti in valile so se množice našega ljudstva, ki so oblekle voljaške obleke. In tisti njegov britki smehljaj na nepozabnem njegovem ljubeznivem licu je kazal, da trpi njegova duša in njegovo toliko mehko srce, o katerem je tako rad pripovedoval in zatrjeval: »Mene ne vodi srce, marveč razum.« Molčala sva, doktorja je vseprek pozdravljalo. Pripomnil mi je: »Slišite, tisti rumeni popir, in spravi toliko ljudi na noge. Moč države izražena v popirju, je naravnost strašna!« — »Jel!« — »In koliko bo to vse stalo?« — »Neizmerne vsote?« — »Da, in plačeval bo s teliki kmet in šnopsar.« — »Da bi vsaj bil kmalu konec te vojske, ki ni čisto nič potrebna in ki nas mora gospodarsko uničiti. Unel se je kar na cesti in mi predaval, kako strašno bodo poskakovale cene blagu, kako bo vsega primanjkovalo, da se bo moralo po vojski vse skraja začeti graditi; naj se nalaga denar v blago in zemljo. Ko sem prevajal bravcem »N. M.« so se mi zopet oživele njegove besede, možata njegova postava, ko je tako govoril, kakor govori zdaj pl. Schmidt, naš doktor že pred štirimi leti leta 1914. Pred štirimi leti že. In ni še konca. Kakor mi je hudo po očetu, našem ljubljencu in apostolu: blagrujem te, ker ti je Bog odvzel breme britkosti, da gledaš današnje strašne dni, ki so še strašnejši, kakor so bili, ko si se poslovil iz solzne doline Adamovih otrok.

Draginja.

Povsodi opazamo, kako cene rastejo od izbruha vojne sem. Saj je povsod vojna vzela mnogo delovnih moči, povzročila povišanje mezd in plač in obtežila ali celo preprečila uvoz. Pičlosti blaga odgovarja splašna draginja. Toda ni samo pičlost blaga kriva, da gredo cene tako kvišku, kriva je temu tudi preobilica papirnatega denarja. Koliko je kriva pičlost blaga in koliko preobilica denarnih sredstev, to se da pač težko dognati; nekoliko pojasnila pa moremo dobiti, če primerjamo cene za nekatere važne predmete v inozemstvu in pri nas pred vojno in sedaj.

Žitne cene v Angliji, Ameriki in Avstriji.

Londonska notiranja (v šilingih in pencih za kvarter): Pšenica v juliju 1914 34 sh 3 d, v juliju 1918 73 sh 11 d; ječmen v juliju 1914 25 sh 4 d, v juliju 1918 59 sh 2 d; oves v juliju 1914 20 sh, v juliju 1918 45 sh 5 d.

Newyorška notiranja (v cent. za bushel): Pšenica v juliju 1914 94, v juliju 1918 221; oves v juliju 1914 39, v juliju 1918 87; koruza v juliju 1914 75, v juliju 1918 150.

Cene na Dunaju. Prezemne cene vojničnega prometnega zavoda (v kronah za 100 kilogramov) pšenica v juliju 1914 29.65, v juliju 1918 40; rž v juliju 1914 20.55, v juliju 1918 40; ječmen v juliju 1914 15.50, v juliju 1918 37; oves v juliju 1914 17.10, v juliju 1918 36; pšenična moka v juliju 1914 45 do 50, v juliju 1918 80 do 110.

Cene v Angliji in Ameriki znašajo približno dva, oziroma dvainpolkrat toliko kakor v miru, v Angliji so se cene zvišale bolj nego v Ameriki in sicer bolj, kakor se razvidi iz števil, ker so tudi angleške žitne cene maksimalne cene, ki v resničnem blagovnem prometu ne veljajo ali jih pa drži umetno država, Avstrijske maksimalne cene žitnega zavoda odgovarjajo približno cenam na svetovnem trgu. Upoštevati pa moramo, da se iz cen žitnega zavoda še daleko ne vidijo cene, ki se plačujejo v zasebnem prometu, ki se je bujno razvil kljub temu, da je država takorekoč konfiscirala vse žito.

Cene za svinjsko mast.

Newyork (cent za funt) v juliju 1914 11.01, v juliju 1918 26.40; London (sh za cwt.) v juliju 1914 52.—, v juliju 1918 152.—; Dunaj (krone za kg) v juliju 1914 2.20, v juliju 1918 20.50.

Tu se kaže že bolj, kako se od zahoda proti vzhodu cena primeroma bolj zvišuje. Cena se je v Ameriki malo bolj ko podvojila, v Angliji potrojila, v Avstriji skoro podesetorila. Pri tem pa vpoštevamo samo maksimalne cene, saj cene v tikotapskem prometu so vsaj trikrat večje nego maksimalne cene.

Cene za tekstilno surovo blago.

Londonska notiranja: bombaževina (pence za funt) v juliju 1914 7 sh 5 d, v juliju 1918 22 sh; lan (funt št. za tono) v juliju 1914 28 sh, v juliju 1918 120 sh; konoplja (funt št. za tono) v juliju 1914 25 sh, v juliju 1918 99 sh; volna (sh za funt) v juliju 1914 1 sh, v juliju 1918 1 sh 7 d; svila (sh za funt) v juliju 1914 11 sh, v juliju 1918 26 sh.

Percentualno zvišanje v Franciji od začetka vojne: Bombaževina 280 odstotkov; volna 365 odstotkov; surova svila 116 odstotkov; konoplja 300 odstotkov; juta 250 odstotkov.

Dunajska notiranja (prevzemne cene na podlagi prisilne ponudbe) bombaževina (kron za kg) v juliju 1914 1.57, v juliju 1918 7.50; volna (kron za kg) v juliju 1914 6.—, v juliju 1918 21.—.

Tukaj je primerjava med tu- in inozemstvom skoro nemogoča. Svetovne trgovinske cene stoje približno tri- do štirikrat tako visoko kakor pred vojno. Temu odgovarjajo približno tudi v Avstriji določene najvišje oziroma prevzemne cene, kolikor gre za tuzemsko blago (volno, lan), ki se ne morejo prodajati v prostem prometu.

Izdajatelj in odgovorni urednik Mihael Moškerc.
Tisk Katoliške Tiskarne.

Sorbenje,
garje,
lišaj,
hraste.

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je
„PARATOL“
domače mazilo.
Ne maže, je brez duha, torej tudi čez, dan uporabno. Velik lonček K 5—
dvojni lonček K 9.— PARATOL -
P R A S E K varuje občutljivo kožo.
Skatija K 3.— Oboje se dobi proti
predplačilu ali povzetju pri
PARATOL delavnici lekarnarja ULMER
Budapešta VII-21. Rózsa-utca 21.

Ustanov. l. 1893.

Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO U LJUBLJANI
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejeme.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4½/100.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza
centrala za skupni nakup in prodajo
v Ljubljani, reg. zadr. z o. z.

Stalna zaloga poljedelj. strojev:
motorjev, mlatilnic, viteljev, slamo- in reporeznic, brzoparilnikov, plugov, bran, čistilnikov i. t. d.

Prodaja:

umetnih gnojil, kolonijalnega in špeci-rijskega blaga ter poljskih pridelkov.

Zaloga:

pristnega domačega in ogrskega vina, žganja i. t. d.

Lastna izdelovalnica in prekajevalnica klobas. - Lastna zeljarna.